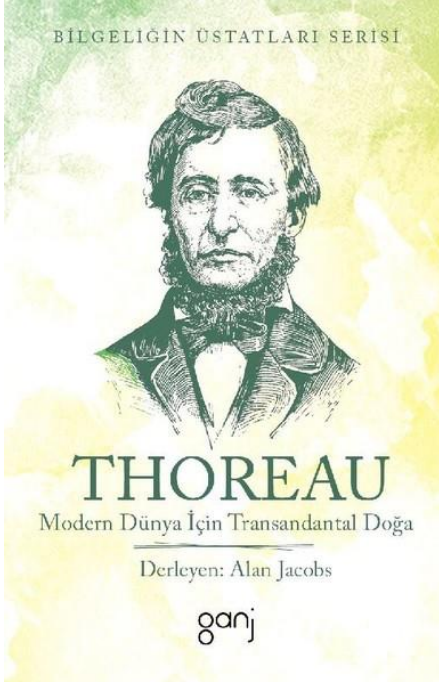

THOREAU: MODERN DÜNYA İÇİN TRANSANDANTAL DOĞA DERLEYEN: ALAN JACOBS

Henry David Thoreau (2017). (çev: Ece Tuğba Saka) Ganj Yayınları: İstanbul, s. 279.

Aziz SEKMAN*

Değerlendirmekte olduğumuz eser, 'Giriş' (19-32ss.) ve "Thoreau ve Transandantalist (Deneyüstüce) Akımı" (34-119ss.) "Walden" (123-263ss.) olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konunun özünü oluşturan Transandantalizm akımının kuruluş yapısını ve Thoreau'nun en önemli eseri olan Walden adlı yapıtına kısa bir giriş yapılmıştır. Bu kısa girişin yanı sıra Transandantalizm kavramının Berkley, Magdeburg, Kant, Schopenhauer ve Hegel gibi düşünürler tarafından kullanıldığını belirtmiştir.

Amerika Transandantalizm akımının esin kaynağı ve öncüsü olan Thoreau'ya bu çalışmasında 'doğaya dönüş' temasını ele almıştır. Modern hayata daha objektif bakabilmemiz için şehir hayatından uzaklaşmamız gerektiğini vurgulamıştır. Onu amacı basit bir hayat yaşamak ve bu basit

* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: azizsekman0202@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3361-9160

hayatın içinde kendine yetebilme duygusu oluşturmazdır. Yazar, doğaya dönüş temayı işlerken bu duyguyu şiirsel bir biçimde ele almıştır. Eserin çoğunluğu şiirlerde oluşmakta olup empati, aşk, dostluk, sonbahar, bağımsızlık, adaletsizlik ve kölelik gibi temalar ele almış ve bunları konunun özü olan doğaya dönüş teması ile temellendirmiştir. Bu konuların yanı sıra Thoreau o dönemin toplumsal ruh yapısını eserine yansıtmış olup köleliğe karşı bir baş kaldırış ve direniş savaşı vermiştir. Bu eserde yazar, içinde bulunmuş olduğu toplum yapısına bir baş kaldırış ve insanların tekrardan doğaya dönüşü için vermiş olduğu bir yaşam mücadelesidir. Bu eser Thoreau'nun yaşam felsefesini ve otobiyografisini de yansıtmaktadır.

Eserin birinci bölümünde, insanların doğaya vermiş olduğu zararlara değinmiştir. Modern dünyaya ve şehirleşmiş bir yaşama karşı isyan bulunmaktadır. İnsanları karıncalara benzeterak durmadan çalıştıklarını, dinlenmeye bile fırsat bulmayan, kuralları olmayan bir hayattan söz edilmiştir. Doğadan uzaklaşarak her yeri beton yığını haline getirmek onlara rahat, huzurlu ve güvenilirli olma duygusunu kazandırmış olmalı ya da öyle düşünülmektedir. Yazar'a göre bunlar insanları mutlu edecek şeyler değil tam tersine insanı kör erten ve yalnızlaşmasına sebebiyet olan şeylerdir. Mutluluk, beton yığını ve kalabalık arasında kaybolma ile değil, doğaya dönüş ve toprak ile uğraşmak ile mümkündür. Çünkü toprak insana her zaman sadık kalmıştır. Toprak insanı yüz üstü bırakmaz sen ona sevgini verdiği sürece o da sana karşılığını verecektir. Aynı zamanda insanın kendi eli ile ekip biçtiği ve diktiği şeyler insana mutluluk ve cesaret vermiştir. Şehir hayatında bunları düşünmek mümkün değildir. Çünkü şehir hayatı insanı birbirine düşüren, kırdıran ve düşmanlık besleyen bir yapıya sahiptir. Hayat mücadelesi vermek için sadece dört duvar ve yumuşak bir yatağa ihtiyaç yoktur insan, doğanın ruhuna uyum sağladığı sürece varlığını sürdürmesi mümkündür. Şehir hayatında insanların gerçek yüzünü görmek mümkün değildir ve güçlü olan zayıf olanı ezmekte ama doğada her şey açıktır gizli hiçbir şey yoktur. Kısacası tarlaya giren bir tavşan bile iz bırakmaktadır. Doğa, insanlardan uzak bir inziva durumudur. İnsanlar tarafında kurulmuş olan hiçbir kurum doğaya hakim olma söz konusu değildir. Yazar'a göre insan sınırlayıcı doğa ise özgür bir durumdadır. İnsanlık daima yeni şeyler peşinde koşmayı emrederken doğa sadece var olanla yetinmeyi öğretmektedir. Doğada bir gizem vardır, fakat insanlar baltalar ile yok etmeye başlamasıyla doğanın ölü ve çirkin yüzü ortaya çıkmıştır. Doğanın bir mülk haline gelmediği ama bir gün insanlar tarafında mülk edileceğini de

belirtmiştir. Thoreau'ya göre artık dünyanın yapısı bozulmuş ve insanlar olması gerekenden uzaklaşmışlardır. Sanayileşme, modern hayat insanları köreltmüş ve onları kendi gerçekliklerinden uzaklaşmasına neden olmuştur. Yazar şehir yaşamına eleştirel bakmakta ve şehir hayatında en sade olan şeylerin hapishaneler olduğunu belirtmiştir. Çünkü hapishane ortamı kendisine geçmişi hatırlatmaktadır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde Thoreau'nun en önemli eseri ve aynı zamanda Amerika edebiyatının şah eseri olan 'Walden' ele alınmıştır. Bu eser kişisel özgürlüğü vurgulayan, insanlara toplumdan uzak doğa ile iç içe yaşama sevgisi ve cesareti veren bir kaynaktır. Bu eserde Thoreau'nun iki yıl boyunca 'Walden' gölün yakınında küçük bir kulübe de yaşamış olduğu deneyimlere yer verilmiştir. *"bir demiryolu aracına bindiğinizde size bir kıta, vagonundaki adamsa bir kasaba ister. Ancak Thoreau gibi yürüyen insanlar sizin istediklerinizden çok daha fazlasını 'Walden' göledi kıyılarında bulur"*(s.121) cümlesi ile giriş yapılmıştır. Thoreau, bir köylü hayatı yaşadığını doğayla iç içe olduğunu görmek mümkündür. Yürüyen Thoreau, bu bölgede bulunan bütün çiftlikleri gezmiş tarlalarda çalışan köylüler ile sohbet etmiştir. O burada tamamıyla teknolojik aletlerden uzak yaşamını kendisini yapmış olduğu aletler ve çevre köylülerden almış olduğu eski eşyalar ile hayatını geçirmektedir. O bu durumundan çok memnun olduğu ve bu durumunun hiçbir zenginin erişemeyeceğini vurgulamıştır. Doğayla iç içe yaşamak yazara büyük mutluluk vermektedir. Sade ve sakin bir hayatın peşinde olduğu, insanın doğanın bir parçası ve vazgeçilmezi olduğu temasını her mısradaki görmek mümkündür. Bundan hareketle ilk insanda doğanın bir parçası olduğunu, onların mağaralarda yaşadığını ve o mağaraların ıslaklığı soğukluğu, her çocuk bu gün bile halen o duyguyu yaşadığını belirtmiştir. Çünkü çocuklar sıcak, soğuk, ıslak ve açık havada kalmayı sevmekte ve içgüdüsel olarak evcilik ve atçılık oyunları oynanır, yani insan yaratılış gereği doğa ile iç içedir. Yazara göre insan ne kadar çok eşyaya sahip olursa o kadar fakirleşir. Çünkü insan her zaman daha fazlasını istemekte daha iyisini ve daha pahalısını arzulamaktadır. Fakat doğa bizlere yetinme duygusunu aşılamaktadır. Her yazar ele almış olduğu şiir, hikaye, roman, öykü vb. yazılarda her zaman bilinmez bir çiftlik ve bir doğaya yer verilir ancak o doğada yaşama söz konusu olduğunda, modern yaşamın kendilerine vermiş olduğu şartları bırakıp da doğada yaşamayı akılların ucunda geçirmemektedirler. Bu yazarlar sadece hikayelerini ve romanlarını güçlendirmek için baş vurmuş oldukları bir yoldur. Doğa ile bütünleşmiş

olan yazar her gün eline bir dürbün ve not defteri olarak doğayı çözmeye ve anlamaya çalışmıştır. Gezinti sırasında görmüş olduğu yılanları, örümcekleri yabancı çiçekleri kısacası doğayı doğa kılan her şeyi deftere not yazmıştır. Yazara göre aydının görevi tabiat ile bütünleşmek ve bu bağlamda o tabiatı kendi yapıtlarına resmetmek gerekir yoksa tecrübe edilmemiş bir doğayı eserlerine resmetmek salt bilimsel bir kurgudur. Yazar sade bir hayatı yaşama peşindedir para, mülk olmadığı her şeyin sade ve açık olduğu bir yaşam arayışıdır. Tam tersi ona göre bunların olduğu yerde samimiyet ve gerçeklikten söz etmek mümkün değildir. Thoreau bunlardan dolayı şehir hayatından uzaklaşmak istemektedir. Çünkü şehir hayatında insanların birbirlerine güvenleri, saygıları, sevgileri ve insanların bile değeri kalmamıştır. Gün boyu üç defa aynı masada oturup yemek yediğin insan bile günü geldiğinde sana sırt çevirmektedir. İnsanlar öyle bir hale gelmiş ki en küçük bir sivilceden dolayı kıyametleri koparmaktadır. Bu durum psikolojik bir ruh hastalığı ve trajedi bir yaşamdır. Şehir hayatın insanlara bıraktığı tek miras budur. Yazar insanların o kadar kendi özlerinden uzaklaştığını vurgularken hayvan fuarına giderken bile hayvanlardan çok insanları gözlemlediğini söylemiştir. Doğanın bir parçası olan insan kendisini doğada bir misafir olarak görmektedir. Uygur, insanları hiçbir zaman evlerinde rahat ve özgür yaşayamazlar, çünkü onlar farkına varmadan kendi elleri ile dikmiş oldukları o kocaman binalarda hapis hayatı yaşamaktadırlar. Onların bu durumun farkına varması zordur, çünkü konforun vermiş olduğu rahatlık ve güven onları sarhoş etmiştir. Yazar'a göre insan ve doğanın fitratında daima iyilik vardır, fakat organize edilmiş kurumlar bu düzeni bozarak iyiliği ortadan kaldırmıştır. Kendi Bütün bu sıkıntıların çözümü doğa ve doğayla bütünleşmek ile mümkündür. Ölümü bile bir gemi yolculuğuna benzetmekte olan Thoreau'nun doğaya olan bağlılığını ve vermiş olduğu değeri anlamamak elde değildir. Thoreau modern toplumda sıkışıp kalmış olan insanlara kendi varlıklarını gerçekleştirmek adına, özgür ve daha sağlıklı bir yaşam için doğaya dönüş bakış açısını sunmaktadır.

Sonuç itibari ile yazılmış olan bu eser, dönemin toplumsal zihniyeti ve yaşanmışlıklarını edebi bir dille ele alınmış olup, gerek siyasi, ekonomik durumları gerekse de şehir yaşamında bireylerin egoist, kindar, menfaatçi ve mülke olan bağlılığın onları köreltmesi gibi durumları ironik bir şekilde ele alınmıştır. Eserin, temel konusu olan 'doğaya dönüş' temasının yanı sıra dostluk, kardeşlik, özgürlük, bağımsızlık, adaletsizlik ve kölelik gibi konuları

da ele alınmıştır. Benzetme ve karşılaştırmalar kullanarak ele alınan konunun gcl ve anlaşılır olması sağlanmaya çalışılmıştır. Modern dünyada insanların genelde meyyal olduğu bu düşüncenin ülkemizde tartışılması için Thoreau'nun eserlerinin yanında bu eserinde katkıda bulunacağı kanaatindeyim.

